

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду број 595/23 од 30.10.2012. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата мр Жељка Мојсиловића, под насловом „Систем управљања талачким кризама“, у следећем саставу:

1. Проф. др Желимир Кешетовић, председник
2. Проф. др Жељко Иваниш, члан,
3. Проф. др Божидар Бановић, члан.

Комисија је темељно проучила и прегледала наведену докторску дисертацију и на основу изнетог мишљења свих њених чланова Наставно-научном већу Факултета безбедности подноси следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Жељко Мојсиловић је рођен 28.12.1973. године у Ивањици. Држављанин је Републике Србије. Српске је националности.

Основну школу је завршио у Ивањици, а Средњу школу унутрашњих послова у Сремској Каменици. Након завршене средње школе почиње да ради као полицајац у ОУП Ивањица, одакле је 1993. године распоређен у Специјалну антитерористичку јединицу МУП-а Србије где ради и данас.

У Специјалној антитерористичкој јединици МУП-а Србије обавља више дужности почевши од полицајца-специјалца, вође групе, вође тима, до места помоћника команданта за безбедност и обуку на које је тренутно распоређен. У међувремену завршава Факултет за пословне студије у Београду и специјалистичке студије „Безбедносни менаџмент у области одбране од тероризма“ на Факултету безбедности са темом „Преговарање у току противтерористичке операције ослобађања талача“. Учесник

је више семинара и курсева који за тему имају различите облике супротстављања тероризму, као и курсева и семинара за обуку полицијских преговарача. Након завршетка курсева за обуку полицијских преговарача које су организовали инструктори из најпрестижнијих полиција света, 2004. године учествује у формирању Преговарачког тима МУП-а Р. Србије, чији је вишегодишњи координатор и руководиоца обуке.

У мају 2008. године, на Факултету безбедности Универзитета у Београду, одбранио је магистарску тезу под називом „Улога преговарања у супротстављању савременом тероризму“. Аутор је монографије „Тероризам и преговарање“ (2009) и коаутор практикума „Оружјем против отмичара“ (2010).

Кандидат мр Жељко Мојсиловић је учествовао у раду неколико међународних конференција, научних скупова и семинара, у земљи и иностранству:

- Међународна научно-стручна конференција „Безбедност и евроатланске перспективе на Балкану“, Охрид, 25.-26. мај 2012.
- Реформа полиције – унутрашња контрола, конференција о будућем вођству, Београд, 5.-6. април 2011.
- Стручна конференција „Употреба уређаја за привремено онеспособљавање у циљу очувања живота и здравља људи“, Београд, 04.10.2011.
- Међународна научно-стручна конференција „Сузбијање криминала у оквиру међународне полицијске сарадње“, Тара, 28-30. јун 2011.
- Међународна научно-стручна конференција „Супротстављање тероризму – међународни стандарди и правна регулатива“, Козара, 29-30. март 2011.
- Међународни форум о полицијском образовању, обуци и учењу, Београд, 29. – 30. септембар 2008.
- Међународна конференција о безбедности цивилног ваздухопловства, Атина, 2006

Кандидат мр Жељко Мојсиловић је учествовао у следећим научно-истраживачким пројектима:

- Употреба несмртоносног оружја у високоризичним интервенцијама, Београд (2010 - 2012)
- Увођење електронског учења као методе едукације у МУП Р. Србије, Београд (2010 - 2012)

- Сектор безбедности СЦГ у супротстављању савременом тероризму – подпројекат – Полиција у супротстављању савременом тероризму (2005-2006)
- Преговарачка служба Министарства унутрашњих послова, МУП Р Србије (2003-2005)
- Реформа МУП-а Р. Србије – подгрупа - специјалне јединице (2002-2003)
- Правилник о поступању у случајевима отмице ваздухоплова, постављања експлозивних направа на аеродромима и ваздухопловима, као и у другим терористичким актима (2003-2004)

Кандидат је објавио више стручних чланака из области безбедности и кризног менаџмента:

- *Преговори као фаза противтерористичке операције ослобађања талаца*, чланак, Безбедност (6/05), МУП Р. Србије, Београд, 2005
- *Управљање и руковођење током талачких ситуација*, чланак, Безбедност (2/06), МУП Р. Србије, Београд, 2006
- *Систем обуке за полицијске преговараче*, чланак, Безбедност (6/06), МУП Р. Србије, Београд, 2006
- *Решавање конфликта преговорима*, чланак, Безбедност (4/07), МУП Р. Србије, Београд, 2007
- *Могућности употребе преговарања у супротстављању савременом тероризму*, чланак, Безбедност (3/08), МУП Р. Србије, Београд, 2008
- *Специјална антитерористичка јединице МУП Р. Србије*, чланак, Безбедност (1-23/09), МУП Р. Србије, Београд, 2009
- *Јединице полиције посебне намене као противтерористички потенцијал МУП Р. Србије*, зборник радова са међународне научно-стручне конференције „Супротстављање тероризму – међународни стандарди и правна регулатива“. Козара, 29-30. март 2011
- *Утицај регионалне сарадње полицијских преговарача на унапређење безбедности и сузбијање криминала*, зборник радова са међународне научно-стручне конференције „Сузбијање криминала у оквиру међународне полицијске сарадње“, Тара, 28-30. јун 2011
- *Дипломатско преговарање у функцији спољне политике државе*, чланак, Српска политичка мисао, Институт за политичке студије, Београд, Број 3/2011
- *The evaluation of basic training for police negotiators of the Ministry of Interior of the Republic of Serbia*, зборник радова са међународне научно-стручне конференције „Безбедност и евроатланске перспективе на Балкану“, Охрид, 25-26. мај 2012.

Докторска дисертација мр Жељка Мојсиловића под називом „Систем управљања талачким кризама“ обухвата 248 страна и садржи: 24 оригинална графика (резултати истраживања), 18 оригиналних табела и четири прилога.

У раду се кандидат позива на 191 библиографску јединицу, које обухватају радове значајних теоретичара и истраживача из области безбедности, менаџмента, друштвених конфликта и криза, од којих је већина писана на српском и енглеском језику, а мањи број на француском, хрватском и словеначком. Међу радовима на које се у дисертацији позива, 60% чине дела објављена након 2000. године.

Структура дисертације садржи шест међусобно повезаних поглавља, закључна разматрања и попис литературе: *Увод* (стр. 1-10); *Појмовно одређење и класификација талачких криза* (стр. 11-38); *Систем управљања талачким кризама* (стр. 39-102); *Систем управљања талачким кризама у појединим државама* (стр. 103-148); *Управљање талачким кризама у Србији* (стр. 149-179); *Интерпретација резултата емпијског истраживања* (стр. 179-198); *Закључак* (стр. 199-208); *Прилози* (стр. 209-235) и *Литература* (стр. 236-245).

2. Предмет и циљ дисертације

Спроведено истраживање бави се проблемом управљања талачким кризама. У елаборацији предмета истраживања кандидат полази од тврдње да је свака талачка ситуација специфична по израженој претњи насиљем коју отмицар упућује ономе од кога се захтева да, због бриге за отете, испуни постављене услове. Талачка ситуација, према томе, има своје феноменолошке, етиолошке, психолошке и друге особености. Кандидат мр Жељко Мојсиловић констатује да талачке кризе нису тако честе као неки други облици криминалног или терористичког деловања, али да изазивају велику пажњу јавности и медија и скоро увек имају политичку димензију. И поред тога што се у новијој историји догодило неколико талачких криза, у којима се број жртава мерио стотинама, кандидат констатује да су најчешће истраживани узроци настанка кризне ситуације док се веома мали број радова бавио проблематиком управљања талачким кризама, системом организовања државних структура и начинима реаговања у конкретним талачким ситуацијама.

С обзиром на то да талачке кризе спадају у тип криза на које утиче већи број фактора, кандидат је мишљења да је изузетно важна изградња адекватног система управљања

талачким кризама. Систем управљања талачким кризама требало би да буде заснован на научним основама и искуствима тзв. „добре праксе“. Истраживања у области кризног менаџмента, а посебно решавања талачких криза, значајна су не само са аспекта националне безбедности, већ и регионалне и глобалне безбедности.

Проблем спроведеног истраживања односи се на утврђивање специфичних обележја талачких ситуација, као и на начине и могућности одговора на њих. Посебан акценат стављен је на проблематику организационе надлежности током управљања и руковођења у талачким кризама, карактеристике тимова за управљање талачким кризама, те на проблем образовања у области кризног менаџмента у Републици Србији.

Кандидат мр Мојсиловић констатује да у управљању талачким кризама, организација има централно место, али да је систем управљања и руковођења талачким кризама у различитим државама организован на различите начине. Носиоци овог посла могу бити службе за ванредне ситуације или војска, а најчешће су то снаге полиције.

Кандидат је мишљења да приликом извођења акције ослобађања талача постоје различити облици управљања и руковођења. Обично је то организација која обухвата три нивоа: стратегијски, оперативни и тактички ниво. Сваки од наведених нивоа има сопствени систем руковођења и специфичне карактеристике. Разлике у начину организовања подразумевају и другачије приоритете приликом решавања конкретне ситуације.

Будући да инострана искуства показују да се организовани системи све више користе у решавању криза и конфликта, кандидат себи поставља задатак да пружи одговор на питање: које су карактеристике талачких криза и који је најадекватнији начин управљања овим ситуацијама? Из овако одређеног проблема истраживања кандидат, логички консеквентно, изводи предмет истраживања – систем управљања талачким кризама.

С обзиром на уочене недостатке у досадашњој тематизацији проблема истраживања, кандидат је заузео холистички приступ у истраживању феномена талачких криза. Такав приступ је подразумевао интегративно проучавање које је обухватило све димензије ове комплексне појаве. Узимајући у обзир фрагментарност досадашњих истраживања и недовољну развијеност теоријског оквира кандидат се усредредио на исцрпну дескрипцију и класификацију манифестних облика овог феномена са аспекта безбедносних наука, у циљу синтетизовања полазне грађе за будуће теоријске и

емпиријске радове који ће се бавити овом тематиком. У том смислу, у циљу прецизног одређења предмета истраживања, кандидат је истражио и дефинисао следеће: теоријску заснованост управљања, места и улоге безбедносних снага као и доктринарне и нормативне документе о руковођењу у талачким кризама; организационе типове и методе управљања талачким кризама; функционисање управљања и специфичности овога процеса током одлучивања и ефикасног извршења донетих одлука; специфичност руковођења специјализованим тимовима у остваривању наменских задатака.

С обзиром на то да је у домаћој научној литератури феномен талачких криза недовољно обрађиван, *научни циљ* спроведеног истраживања био је научно објашњење феномена талачких криза, које је захтевало научну идентификацију, класификацију и дескрипцију фактора који утичу на контролу и решавање кризне ситуације. Научно објашњење ове актуелне друштвене појаве подразумевало је систематизацију досадашњих сазнања о талачким кризама.

Будући да резултати истраживања доприносе бољем разумевању ове проблематике, на *практичном нивоу*; они су од великог значаја за развијање стратегија управљања талачким кризама како на националном тако и на међународном нивоу. Према томе, практичан циљ истраживања огледа се у давању препорука за оптимизацију процеса управљања талачким кризама у складу са захтевом за успешно решавање кризних ситуација и захтевом за трансформацију, реорганизацију и рационализацију снага безбедности које учествују у решавању талачких криза. Кандидат је предложио нови модел управљања, у циљу побољшања постојећих модела организације и повећања оперативних способности садашњих снага.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

С обзиром на претежно квалитативни и експлоративни карактер спроведеног истраживања, оно је засновано на генералном, широком и неспецифичном хипотетичком оквиру који је обухватио испитивање сета претпостављених односа. Хипотетички оквир овог истраживања чине једна општа и више посебних и појединачних хипотеза.

Општа хипотеза: Србија нема развијен посебан систем за управљање и руковођење у талачким кризама, те се управљање у овим ситуацијама ослања на интуицију и праксу руководиоца. Иако су поједини сementи безбедносних снага које су намењене за

анажовање у талачким кризама адекватно обучени и организовани (специјалне јединице и преговарачки тимови), целокупна координација и управљање анажованим снагама у талачким ситуацијама је непрецизна због непостојања јасног мандата руководиоца на лицу места. У претходних неколико година, безбедносне снаге Републике Србије решиле су више талачких ситуација али, опште узев, нису спремне да се адекватно ухвате у коштац са талачком кризом већег обима која подразумева већи број извршилаца и талаца, као и са другим екстремним врстама претњи. У изградњи ефикасног и рационалног система за управљање талачким кризама могу се користити знања и искуства најразвијенијих земаља чији системи су се показали успешним, уз неопходно прилагођавање нашим условима.

Посебне и појединачне хипотезе које су провераване у овој дисертацији су:

- Руководијење у полицији и војсци је регулисано на општем нивоу и није прилагођено специфичним случајевима као што је талачка ситуација.
- У талачким ситуацијама није дефинисана примарна надлежност одређеног чиниоца над целокупном ситуацијом.
- Руководиоци нису адекватно обучени за управљање у талачким ситуацијама и не познају могућности и начин деловања других ангажованих снага.
- Најефикаснији системи чији елементи би се, уз неопходна прилагођавања, могли применити приликом изградње ефикасног система за управљање талачким кризама код нас изграђени су у САД, Немачкој и Словенији.

С обзиром на територијалну неодређеност појаве талачких криза и на то да оне не познају границе и националне културе, кандидат је искуствени делокруг установио на глобалном нивоу. Ипак, тежиште посматрања у истраживању је у следећим државама: Сједињене Америчке Државе (САД), Немачка, Француска, Словенија, Хрватска и Србија. При томе, акценат истраживања кандидата је усмерен на изучавање управљања талачким кризама од стране полицијских снага. Од нарочитог интереса за истраживање су била домаћа искуства из управљања сличним ситуацијама.

Кандидат је у истраживање укључио оне случајеве, релеватне за постављени проблем, који су се догодили у периоду од 1973. године до краја 2011. године. За почетак је узео 1973. годину због тога што она представља прекретницу, јер су се средином седамдесетих, упоредо са развојем тероризма и узимања талаца, почели да се развијају

и одговори на наведене ситуације. Истраживање је мултидисциплинарног карактера, с обзиром на учешће више научних дисциплина у његовом дефинисању.

У закључним разматрањима дисертације, кандидат посебну пажњу посвећује објашњењу резултата истраживања, и констатује да су све хипотезе од којих се пошло у истраживању научно потврђене, са чиме је сагласна и ова Комисија.

Начин истраживања и избор метода одређени су дефинисаним проблемом истраживања, теоријским и операционализованим предметом истраживања, претпостављеном хипотетичком основом и комплексношћу предмета истраживања.

Истраживање овако комплексног феномена нужно је наметало мултиметодски приступ, и захтевало комплементарну анализу доступних и новостворених извора података. Дефинисани предмет истраживања захтевао је употребу одговарајућих научних метода којима су обухваћени сви релевантни извори сазнања. Због комплексности проучаваног феномена, у раду су анализирани подаци из различитих извора. Базична искуствена евиденција креирана је из постојећих извора података:

- научних и стручних радова који се, посредно или непосредно, баве управљањем и кризним ситуацијама;
- позитивноправних прописа (националних, регионалних и међународних);
- институционалних извора (статистичких извештаја, документа из архива државних институција, извештаја осталих релевантних институција);
- међународних докумената, конвенција, протокола, међународних уговора и других аката, који су директно или индиректно везани за проблем управљања кризама.

У циљу постизања што већег степена поузданости и обухватности, спроведено истраживање је обухватило како анализу различитих извора података, тако и комплементарно коришћење различитих истраживачких метода: преглед научне и стручне литературе; анализа правних докумената; метод анализе садржаја и анкете.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Истраживање је реализовано у шест логички повезаних поглавља након којих следе закључна разматрања, прилози и попис литературе:

У првом поглављу дисертације под насловом *Увод* (стр. 1-10), формулисани су проблем и предмет истраживања, постављен научни и практични циљ истраживања, дефинисан је хипотетички оквир истраживања, начин и методологија истраживања, као и научна и друштвена оправданост истраживања.

У другом поглављу под насловом *Појмовно одређење и класификација талачких криза* (стр. 11-38), дефинишу се појмови „криза“ и „талачка криза“, њихове карактеристике, класификације, врсте и историјат, као и релације и дилеме између актера талачких криза. Затим су разматрани предвидљивост и могућност да се на кризу утиче, као и савремени критеријуми класификације криза од којих се могло кренути у даље истраживање. Узимајући у обзир карактеристике криза, кандидат тврди да је свака талачка ситуација уједно и кризна ситуација. По његовом мишљењу, талачке кризе су по природи ствари ситуације које од служби безбедности, а често и од доносилаца политичких одлука, захтевају хитну реакцију. Свако одлагање доношења одлуке за последицу може имати губитке људских живота. Међутим, околности под којима се одлуке морају доносити често су веома нејасне. Колико има отмичара, талаца, како су наоружани, на шта су све спремни, ко су им помагачи, само су нека од отворених и нејасних питања и зато је проблематика талачких криза комплексна. Директни актери талачких криза су: отмичари, таоци, руководиоци безбедносних снага, интервентне снаге и преговарачи, па је у овом делу рада кандидат описао њихове појединачне улоге и међусобни однос. Поред њих значајну улогу играју и медији, политичари, друге службе укључене у ситуацију и сл., али се њихова улога није разматрала у овом делу рада. На крају поглавља разматрана је политичка и медијска димензија и утицај талачких криза у савременом друштву.

У трећем поглављу под насловом *Систем управљања талачким кризама* (стр. 39-102), кандидат разматра појам управљања, досадашња истраживања управљања, као и његову улогу у решавању кризних ситуација. Спознаја специфичности управљања талачким кризама као особене врсте управљања, започета је излагањима општетеоријских сазнања о управљању. У овом делу рада су изложене и основне теорије управљања, по хронологији настанка, од првих школа управљања па све до савремених теорија менаџмента. У наставку овог поглавља кандидат дефинише циљ система за управљање талачким кризама. Према његовом мишљењу, општи циљ система за управљање талачким кризама јесте решавање ситуације са најмањим штетним последицама по живот и здравље људи и материјалних добара. Да би се овај

циљ постигао потребан је јединствени командни систем. Циљ јединственог командног система у случају талачке кризе је да служи као алатка за управљање и примењивање стандардних принципа планирања, организовања, делегирања, координирања и процене контроле кризне ситуације. По мишљењу аутора, систем управљања талачким кризама треба да буде проактиван и да се успоставља пре него што инцидент настане. Када је систем проактиван, онда је у могућности да предвиди догађај и спреман је да се избори са проблемом. Систем управљања талачким кризама обезбеђује претходно испланирану структуру, процедуре и комуникације ради контроле и координације активности различитих тимова (интервентних, преговарачких, снајперских, медицинских, комуналних и сл.). Овако описан концепт јединственог система управљања талачким кризама предвиђа да све организације укључене у одговор у кризним ситуацијама делују у оквиру претходно сачињене структуре да би се кризи тимски приступило.

У четвртом поглављу под насловом *Систем управљања талачким кризама у појединим државама* (стр. 103-148), кандидат анализира системе управљања талачким кризама у неколико различитих држава: САД, Немачка, Француска, Словенија и Хрватска. Поређењем надлежности, начина интервенција, преговарања и процеса управљања талачким кризама у овим државама указао је на заједничке карактеристике система управљања талачким кризама уз неколико карактеристика које су специфични за поједине системе.

Основна сазнања до којих је кандидат дошао овом анализом могу се свести на следеће: у свим анализираним системима до позитивних промена је дошло тек након више грешака које су починиле безбедносне снаге и негативних искустава која су често резултирала губљењем многих живота; надлежност за управљање талачким кризама је обично двостепена, односно, постоји локални и државни ниво; за лакше инциденте надлежна је локална полиција, док је за теже инциденте и кризе у важним објектима надлежна државна полиција. Управљање ангажованим снагама је поверено или надлежном руководиоцу на територији на којој се инцидент догодио или посебно обученом руководиоцу за кризне ситуације (САД, Немачка). У неким државама надлежност за управљање талачким кризама је поверена руководиоцима у специјалним јединицама (Француска, Хрватска), а они за помоћ имају саветнике за кризне ситуације и тимове за управљање кризама који су део њихових јединица. У свим анализираним системима обавезно је формирање штаба који управља свим ангажованим снагама у току кризне ситуације. Процес управљања талачким кризама се у свим државама своди

на четири основна корака: блокада, изолација, евакуација, преговарање. Основна тактика за решавање талачких криза је преговарање. Уколико није могуће решити кризну ситуацију преговарањем, ангажују се интервентне снаге које ће употребити средства принуде. Све планове и активности одобрава штаб, односно, руководилац акције. Већина држава има прописане процедуре за ангажовање у талачким кризама у форми правилника или упутстава. Кандидат је изнео мишљење да се најбоље праксе из анализираних система могу употребити као модели система управљања талачким кризама у Србији.

У петом поглављу под насловом *Управљање талачким кризама у Србији* (стр. 149-179), кандидат анализира процес управљања талачким кризама у Србији приликом чега је дошао до следећих закључака. Талачким кризама у Србији управља се као и сваком другом кризном ситуацијом. Полицијске снаге врше блокаду лица места и чекају да дођу специјалне јединице и преговарачи. Обученост специјалних јединица и преговарача је на завидном нивоу, али само управљање кризом, односно руковођење ангажованим снагама на оперативном нивоу се у пракси показало проблематично из више разлога. Прво, руководиоци који су надлежни на територији на којој се догодио инцидент нису обучени за управљање талачким кризама. Друго, сами руководиоци на терену нису довољно упознати са могућностима ангажованих снага, па самим тим не знају да их адекватно употребе. У таквим ситуацијама руковођење обично преузима руководилац специјалне јединице или преговарачког тима, што такође није добро решење. Из наведених анализа кандидат је извео закључак да Министарство унутрашњих послова Републике Србије располаже значајним потенцијалима за решавање талачких криза, у виду разноврсних јединица полиције посебне намене. Препознат је проблем надлежности у конкретним случајевима. Наведене анализе показују да прекса управљања талачким кризама у Србији још увек није на задовољавајућем нивоу и да није јасно ко и како треба да руководи свим ангажованим снагама на лицу места. Кандидат предлаже да се ово питање реши доношењем правилника о раду и ангажовању јединица полиције у посебним безбедносним ситуацијама.

У шестом поглављу под насловом *Интерпретација резултата емпиријског истраживања* (стр. 179-198), кандидат је приказао резултате емпиријског истраживања, чији је садржај усмерен на проверавање постављених хипотеза. Емпиријско истраживање обухватило је и сагледавање субјективне перцепције педесет

испитаника на основу њихових искустава као учесника у кризним ситуацијама. Кандидат указује да резултати емпиријског истраживања верификују постављене хипотезе дисертације. У прилог томе сведоче следећа сазнања: анкетирани експерти немају највиши ниво компетенције да би дали и највалидније одговоре на постављена питања, али су они ипак најрепрезентативнији представници полицијских јединица које су учествовале у решавању талачких ситуација у Србији и ретки стручњаци који имају лична искуства у сличним ситуацијама; такво стање је последица непостојања нормативних аката који регулишу поступање полиције у кризним ситуацијама, као и непостојања адекватне обуке за руководиоце који би преузимали руковођење свим ангажованим снагама на лицу места кризне ситуације; из резултата се јасно види да руковођење у полицији Србије није прилагођено ситуацијама као што је талачка криза, да руководиоци нису адекватно обучени за управљање талачким кризама, као и да није јасно чија је надлежност управљање целокупном ситуацијом и свим ангажованим снагама на лицу места кризне ситуације. Из одговора експерата се може закључити да је најадекватнија особа за управљање талачким кризама у Србији посебно обучен руководиоцац за кризне ситуације кога би требало посебно припремити и едуковати за управљање и руковођење разним врстама кризних ситуација и различитим снагама које се ангажују у тим ситуацијама. На основу изведене анализе кандидат закључује да су за унапређење управљања талачким кризама у Србији најбитнији фактори: едукација и стално усавршавање руководећих кадрова, уређење нормативно правног оквира за поступање у кризним ситуацијама, одређивање стриктне надлежности за руковођење свим ангажованим снагама у кризној ситуацији, јасна подела надлежности за поступање у кризним ситуацијама, обучавање и оспособљавање посебних руководиоца који би били одговорни за управљање комплетном ситуацијом и свим ангажованим снагама у талачким кризама.

У *Закључку* (стр. 199-208) је дат низ сублимираних разматрања која садрже најважније резултате истраживања, закључке и предлоге за побољшање стања у истраживаној области.

У *Прилозима* (стр. 209-235), кандидат је дао модел „Упутства о посебној организацији јединица полиције у талачким ситуацијама и случајевима барикадирања“, Међународну конвенцију против узимања талаца, садржај анкетног упитника и одговоре на питање бр. 14: „Шта је по Вашем мишљењу значајно за унапређење управљања талачким кризама и сличним кризним ситуацијама у Србији?“

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидата мр. Жељка Мојсиловића под насловом „Систем управљања талачким кризама“ у основи је имала за циљ да истражи комплексан проблем управљања талачким кризама. На основу резултата спроведеног истраживања кандидат закључује да се дошло до сазнања која потврђују основну хипотезу са којом се ушло у истраживање. Та сазнања се сврставају у неколико група.

Прво, недостају адекватне теоријске и нормативне основе од значаја за остваривање и развој система управљања талачким кризама у Србији.

Друго, недостатак наведених основа може довести у питање остваривање ефикасног ангажовања безбедносних снага у талачким кризама и сличним кризним ситуацијама.

Треће, превазилажење претходно изложеног стања у данашњим условима, поставља значајан задатак за све чиниоце безбедносног система Републике Србије.

Четврто, да је могуће унапређивање стања теоријских и нормативних основа за остваривање и развој система управљања талачким кризама.

Кандидат је у истраживање ушао имајући пред собом проблем непостојања релевантних емпиријских истраживања у области, услед чега је могао да се ослони само на претходна општа теоријска сазнања о управљању, руковођењу и кризном менаџменту. У изложеним околностима, применом релевантних метода и техника, кандидат је дошао до почетних, али изузетно значајних сазнања.

У оквиру дисертације, кандидат је истражио све елементе и аспекте система управљања талачким кризама који су дефинисани предметом истраживања. Сходно дефинисаном предмету и циљевима истраживања, научно-теоријски допринос дисертације огледа се у следећем:

1. Спроведено истраживање употпуњује теоријска знања о етиолошким и феноменолошким странама управљања талачким кризама, његовој генези, као и модалитетима и специфичностима у појединим државама.
2. Спроведено истраживање пружа допринос појмовном одређењу талачких криза и разјашњењу терминолошких и семантичких недоумица у овој области.
3. Важан допринос овог истраживања се огледа у томе што су на систематичан начин идентификовани основни елементи система за управљање талачким кризама кроз

функцију, структуру и окружење, затим, објекте, средства и технике које се користе приликом управљања ангажованим снагама у талачким кризама.

4. У функцији потпуног научног објашњења истраживане појаве, извршена је и класификација талачких криза, што представља значајан допринос проширењу и синтетизовању укупног научног фонда у овој области.

5. Спроведено истраживање је верификовало постављене хипотезе о систему управљања талачким кризама којим се јасно може разликовати од других облика криза.

6. У оквиру истраживања понуђен је предлог мера и стратегија (на стратегијском, оперативном и тактичком нивоу) за успостављање система управљања талачким кризама. Предложене мере имају не само научни већ и практични значај за будућност.

7. Спроведено истраживање има и практичан значај јер пружа конкретне предлоге, принципе и основе за изградњу правне регулативе у области управљања талачким кризама.

8. Спроведено истраживање пружа сазнања на нивоу научне дескрипције, класификације и објашњења, због чега представља основу која омогућава даља истраживања у овој недовољно проученој области, и то не само с аспекта безбедносних наука већ и других сродних наука и дисциплина попут социолошких, војних, криминолошких, правних, етичких и психолошких.

На основу изнетих констатација, Комисија констатује да докторска дисертација кандидата мр Жељка Мојсиловића представља допринос научном сазнању у области наука безбедности.

6. Закључак и предлог комисије

На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија је једногласно закључила:

1. Докторска дисертација кандидата мр Жељка Мојсиловића под називом „Систем управљања талачким кризама“, урађена је у складу са пројектом дисертације на који је дало сагласност Наставно-научно веће Факултета безбедности и Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду.

2. Докторска дисертација кандидата мр Жељка Мојсиловића је резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидата и у њему су систематизована

постојећа научна знања и сазнања до којих се дошло спроведеним истраживањем. У том погледу, рад представља допринос наукама безбедности.

3. Рад је писан јасним језиком и адекватним стилем, разумљивим за читаоце. Кроз јасан и прегледан ток излагања у раду је изложен низ релевантних научних и стручних информација које су систематизоване, уопштене и повезане у компактну целину што даје солидну основу за будућа истраживања.

4. Докторска дисертација је имала и одређене мање недостатке које је Комисија констатовала и предочила кандидату, али они нису таквог значаја да би умањили општи квалитет који се захтева од докторске дисертације. Кандидат је ове примедбе размотрио и на основу њих је извршио додатне корекције рада, што је допринело усавршавању коначне форме и изгледа докторске дисертације.

5. На основу свега изнетог, имајући у виду напред изнете анализе, значај и резултате истраживања, Комисија позитивно оцењује урађену докторску дисертацију и сматра да су се тиме стекли услови за одобравање јавне одбране докторске дисертације кандидата мр Жељка Мојсиловића, те једногласно Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду.

ПРЕДЛАЖЕ

1. Да Наставно-научно веће Факултета безбедности прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата мр Жељка Мојсиловића, под насловом: „Систем управљања талачким кризама“.

2. Да стави на увид јавности оцењену дисертацију и саму оцену у законски предвиђеном року и да своју одлуку о оцени подобности дисертације за јавну одбрану упути Већу научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, ради давања сагласности на исту.

3. Да по добијеној сагласности Већа научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, образује Комисију за одбрану и одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

Ментор

Ванредни професор, Др Желимир Кешетовић,
Универзитет у Београду, Факултет безбедности

Чланови комисије

Ванредни професор, Др Жељко Иваниш,
Универзитет у Београду, Факултет безбедности.

Ванредни професор, Др Божидар Бановић,
Универзитет у Крагујевцу, Правни факултет
